

Ochrona nowych produktów prezentowanych na wystawach, targach i podobnych imprezach

Witold Biskup
Rzecznik Patentowy

Mówiąc o nowych produktach należy uwzględnić nie tylko nowość rozwiązań technicznych czy technologicznych. Chodzi również o nowe formy plastyczne produktów obecnych już na rynku, a także o nowe znaki towarowe do oznaczania tych produktów. Dlatego wystawy mogą stanowić cenne źródło informacji dla służb marketingowych oraz projektujących formy plastyczne zarówno nowych jak i znanych wyrobów. Przy prezentacji nowych produktów istotnym zagadnieniem jest więc ich ochrona przed możliwym naśladownictwem lub też przed ich wykorzystaniem bez zgody ich właściciela (najprościej rzecz ujmując - ochrona przed kradzieżą).

Najbardziej skuteczną ochroną przed takimi zdarzeniami jest zapewnienie wystawianym produktom odpowiedniej ochrony prawnej. Ochronę taką można uzyskać dokonując we właściwym czasie zgłoszeń do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej (UP RP).

I tak w przypadku **nowego rozwiązania o charakterze technicznym lub nowego sposobu wytwarzania** właściciel tego rozwiązania może ubiegać się o udzielenie patentu, o ile rozwiązanie to jest wynalazkiem i spełnia inne jeszcze warunki przewidziane w ustawie o wynalazczości z dnia 19 października 1972 r.

Dla nowych rozwiązań, powodujących **zwiększenie użyteczności znanych wyrobów**, a więc będących wzorami użytkowymi, we wspomnianej wcześniej ustawie przewidziana jest ochrona w postaci prawa z rejestracji takiego wzoru. Potwierdzeniem ochrony prawa z rejestracji jest świadectwo ochronne wydane przez UP RP.

Ochronę **wzoru zdobniczego, stanowiącego nową formę produktu**, przejawiającą się w jego kształcie, zdobnictwie i tym podobnych elementach uzyskuje się poprzez uzyskanie świadectwa ochronnego na wzór zdobniczy, wydawanego przez UP RP. Oczywiście uzyskanie takiego świadectwa musi być poprzedzone odpowiednim zgłoszeniem spełniającym określone warunki.

Ochronę **znaku towarowego** można uzyskać poprzez jego rejestrację w UP RP na podstawie zgłoszenia o taką rejestrację spełniającego określone warunki.

Każda z wyżej wymienionych kategorii twórczości, by uzyskać ochronę, musi - jak wspomniałem - spełniać określone warunki przewidziane przez ustawodawcę i zawarte we właściwych aktach prawnych.

Wspólnym jednak warunkiem, który musi być spełniony przez wszystkie wspomniane kategorie twórczości, jest, aby przed zgłoszeniem do ochrony, to jest przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do jej uzyskania, przedmiot zgłoszenia *nie był ujawniony publicznie*, np. poprzez wystawienie na wystawie publicznej lub też w postaci publikacji ujawniającej istotę rozwiązania, które może podlegać ochronie prawnej. O ile w przypadku wynalazku lub wzoru użytkowego ryzyko ujawnienia jego istoty jest stosunkowo ograniczone, o tyle w przypadku wzoru zdobniczego lub znaku towarowego ujawnienie

jest prawie pewne. Te dwa ostatnie rodzaje twórczości dotyczą bowiem cech zewnętrznych produktów i jako takie nie mogą być ukryte. Nie zawsze też, z różnych przyczyn, zostały one zgłoszone do ochrony przed ich zaprezentowaniem na targach lub wystawach. Rodzi się zatem pytanie: czy wystawienie produktu na wystawie bądź targach bez uprzedniego zgłoszenia go do ochrony, pozbawia właściciela możliwości uzyskania takiej ochrony?

Otóż nie. W Polsce, zgodnie z międzynarodowymi konwencjami, przewidziano instytucję pierwszeństwa z wystawienia produktu na targach lub wystawach. Polega ona na tym, że wystawiony produkt, uprzednio nie zgłoszony do ochrony w UP RP, może zostać zgłoszony z datą pierwszeństwa z wystawienia na targach lub wystawach. Oznacza to, że prawo do uzyskania ochrony będzie przysługiwało temu, kto korzysta z prawa pierwszeństwa z wystawy, pomimo że wniosek do UP RP zostanie zgłoszony w terminie późniejszym niż data wystawienia. Oczywiście, termin ten nie jest nieskończony i ogranicza się do 6 miesięcy od daty wystawienia produktu. Aby skorzystać z pierwszeństwa z wystawy, muszą być spełnione warunki określone w przepisach. Spełnienie tych warunków spoczywa zarówno na organizatorze wystawy lub targów, a także na właścicielu produktu wystawianego. Podstawowym obowiązkiem organizatora wystawy lub targów jest zapewnienie im przywileju pierwszeństwa. Przywilej taki nadaje Prezes Urzędu Patentowego, który na wniosek lub w porozumieniu z właściwym ministrem, w drodze zarządzenia, określa targi lub wystawy, które uzyskały przywilej pierwszeństwa.

Wystawiający, zamierzający skorzystać z przywileju pierwszeństwa z wystawy, powinien w pierwszym rzędzie upewnić się, czy wybrana przez niego wystawa taki przywilej posiada.

Produkty prezentowane na targach *AUTOMATICON '97* mogą korzystać z przywileju pierwszeństwa na podstawie Zarządzenia Prezesa Urzędu Patentowego z dnia 24 stycznia 1997 r. Zgłaszając następnie do ochrony produkt w UP RP jego właściciel chcący korzystać z prawa pierwszeństwa z wystawy, oprócz dokumentów wymaganych przy zgłoszeniu, powinien przedstawić dokument pierwszeństwa z wystawienia na wystawie. Dokument taki wystawia kierownik targów lub wystawy, a jego zawartość jest określona w załączniku do zarządzenia Prezesa Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 marca 1992 r. Określa ono, że dowód pierwszeństwa wynikającego z wystawienia wynalazku lub wzoru użytkowego składa się z:

○ zaświadczenia kierownika wystawy o wystawieniu wynalazku lub wzoru użytkowego na danej wystawie; zaświadczenie to powinno zawierać nazwisko i imię lub nazwę wystawcy, nazwę wystawy, datę i miejsce wystawy oraz stwierdzenie tożsamości wystawianego przedmiotu z załączonym rysunkiem i opisem,

○ opisu i rysunku wystawianego przedmiotu ujawniających jego zasadnicze cechy techniczne, poświadczonych w sposób nie budzący wątpliwości co do autentyczności treści tych dokumentów.

Jak wynika z wyżej przytoczonych wymagań dotyczących dokumentu pierwszeństwa z wystawy, opis i rysunki nie muszą odpowiadać wymaganiom stawianym tym dokumentem przy dokonywaniu zgłoszenia do ochrony. Jednak dla uniknięcia jakichkolwiek nieporozumień, korzystnym jest, aby w taki sposób były przygotowane.

W przypadku dokonywania zgłoszenia do rejestracji znaku towarowego, wymagania dotyczące treści dokumentu pierwszeństwa z uprzedniego wystawienia określone są w zarządzeniu Prezesa Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 9 września 1992 r. w sprawie ochrony znaków towarowych. Dokument pierwszeństwa wynikającego z wcześniejszego wystawienia towarów, na których był zamieszczony zgłaszany znak, stanowiący załącznik do podania o zarejestrowanie znaku, powinien zawierać zaświadczenie kierownika wystawy o wystawieniu towarów opatrzonych danym znakiem. Zaświadczenie to powinno zawierać imię i nazwisko lub nazwę wystawcy, nazwę i miejsce wystawy, okres trwania wystawy, datę wystawienia towarów, stwierdzenie tożsamości znaku i towarów z załączoną fotografią i wykazem towarów.

Podobne wymagania dotyczące dokumentu pierwszeństwa wynikającego z wystawienia wzoru zdobniczego na wystawie zawarte są w zarządzeniu Prezesa Urzędu Patentowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 7 maja 1963 r. w sprawie zgłaszania w UP PRL wynalazków, wzorów użytkowych i wzorów zdobniczych. Po kolejnych nowelizacjach ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie, wspomniane zarządzenie odnosi się tylko do wzorów zdobniczych.

Omówione powyżej narzędzia prawne, zostały stworzone w polskim ustawodawstwie, by zabezpieczyć interesy wystawców w przypadku wystawiania na wystawach i targach nowych produktów mających cechy wynalazków, wzorów użytkowych i zdobniczych. Właściciele wykorzystanie tych narzędzi ma - w warunkach gospodarki rynkowej - ogromne znaczenie dla ochrony własnej twórczości przed konkurencją. z tego też powodu jest bardzo ważne sporządzanie właściwych, zgodnych z wymaganiami zaświadczeń o wystawieniu. Organizator wystawy lub targów powinien zapewnić sobie jak również wystawcom fachową pomoc przy sporządzaniu takich zaświadczeń.